

УДК 342

*Олександр Васильович Скрипнюк,
Голова Комісії Конституційної Асамблеї
з питань конституційного ладу та порядку
прийняття і введення в дію
змін до Конституції України,
доктор юридичних наук, професор,
академік НАПрН України,
Заслужений юрист України*

ПРАВОВИЙ СТАТУС ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ КОНСТИТУЦІЙНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Розвиток конституційного процесу на сучасному етапі засвідчує зростання потреби у вдосконаленні національних юридичних механізмів утвердження та забезпечення конституційних прав і свобод людини. Саме права і свободи людини, їх гарантії визначають гуманістичний вимір розвитку Української держави і громадянського суспільства, їх потенційні та реальні перспективи щодо подальшого розвитку на шляху до утвердження демократії та верховенства права.

Сприйняття міжнародних стандартів в галузі прав і свобод людини в Україні започаткувало конституційні основи становлення якісно нової системи утвердження та захисту прав і свобод людини.

Основний Закон утвердив європейські принципи національного та міжнародного судового захисту прав і свобод людини. Так, відповідно до ст. 55 Конституції України, права та свободи людини і громадянина захищаються судом, кожен має право після використання всіх національних засобів правового захисту звертатися за захистом своїх прав і свобод до відповідних міжнародних судових установ чи до відповідних органів міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна.

Разом із тим, існуючі нормативно-правові та інституційні механізми утвердження та забезпечення прав і свобод людини на національному рівні не можуть вважатися універсальними. Ефективність реалізації конституційних прав і свобод людини залежить і від багатьох чинників — правотворчої, правозастосовної та правозахисної діяльності суб'єктів конституційного права, рівня їх правосвідомості, розвитку відповідних напрямків конституційно-правової науки і освіти тощо.

Конституційні права та свободи людини, які ще прийнято називати «основними» чи «фундаментальними», як декларується в ч. 2 ст. 3 Конституції України, «визначають зміст і спрямованість діяльності держави», вони не лише важливий елемент конституційно-правового статусу людини і громадянина, самостійний інститут конституційного права, дороговказ соціальної спрямованості Української держави, а й основна сентенція національного конституціоналізму.

Права та свободи людини, закріплені в Конституції України, мають системний характер, але, як підтверджує комплексний аналіз, існуюча їх система є недосконалою. Конституція України закріплює широку номенклатуру прав і свобод людини та громадянина, включаючи громадянські (особисті), політичні, економічні, соціальні, культурні та інші.

Первинними правами, ідентифікованими особою стосовно себе та свого буття стали природні права, які належать людині від самого її народження. У цивілізаційно-правовій історії людства такі права отримали назву «божественні», «надані Богом». Нині особисті права є стрижневими для системи конституційних прав і свобод людини у будь-якій державі світу, включаючи Україну.

Характерними ознаками особистих або громадянських прав і свобод людини стало те, що вони: визнаються, а не встановлюються державою; належать всім особам, які легітимно перебувають на те-

риторії держави, а не тільки її громадянам; є невідчужуваними, а їх обмеження не дозволяється, або здійснюється частково та за виняткових обставин; забезпечені всією повнотою системи гарантій прав і свобод людини тощо.

Невід'ємним правом людини є її право на життя, яке виникає з моменту її народження (ст. 27 Конституції України), незалежно від приналежності особи до громадянства України і навіть від легальності її перебування на теренах нашої держави. Право на життя не може бути скасованим чи обмеженим будь-ким і з будь-яких мотивів.

Чинна Конституція України визначає життя людини найвищою соціальною цінністю і бере на себе обов'язок захищати це право. У 2001 р. Україна скасувала смертну кару.

Зміст громадянських прав людини є достатньо дослідженим в українській правовій науці [4], хоча їх реалізація вимагає свого подальшого теоретико-методологічного обґрунтування. Це стосується й інших видів прав людини і громадянина з врахуванням того, що вже виокремлюється і з часом можуть виокремлюватися нові види конституційних прав і свобод людини. Однозначною сьогодні є думка вчених про те, що повна та всебічна реалізація прав і свобод людини вимагає спеціальних юридичних механізмів їх реалізації та гарантування. У силу цього, проблеми гарантій прав і свобод людини нині є традиційним предметом дослідження.

Увага до гарантій прав і свобод людини обумовлюється й міжнародними чинниками. Україна взяла на себе обов'язки щодо дотримання міжнародних стандартів у галузі прав і свобод людини, що передбачає формування належних внутрішньодержавних (національних) гарантій цих прав і свобод. Нині Україна ідентифікується міжнародною спільнотою як демократична держава, в якій конституційно закріплені основні права і свободи людини та громадянина.

Разом із тим, у сучасних політико-правових реаліях конституційно-правовий статус людини в Україні вимагає свого подальшого удосконалення. Передусім йдеться про подолання пострадянських інерцій позитивістського закріплення державою широкого спектру прав і свобод людини та громадянина за відсутності реальних гарантій і механізмів їх реалізації та про наповнення їх в Україні реальним змістом. Це має своїм наслідком неспроможність держави виконати перед людиною встановлені Конституцією України зобов'язання щодо утвердження та забезпечення всіх, насамперед, соціально-економічних, прав і свобод людини, або ж, принаймні, захистити відповідні права в національних судах. Як наслідок цього, Україна станом на 2010 рік посіла 3 місце в переліку країн, котрі найчастіше програють справи у Європейському суді з прав людини.

Вітчизняними вченими неодноразово досліджувалися основні шляхи, напрямки і засоби удосконалення гарантій прав і свобод людини, наближення їх до реальних можливостей Української держави у сфері правозастосовної та правозахисної діяльності [9, с. 11-28]. Ця тема і сьогодні залишається благодатною для здійснення фундаментальних досліджень. Кілька років тому Національною академією правових наук обговорювалась ідея про започаткування багатотомного фундаментального видання, присвяченого проблемі прав і свобод людини та громадянина в Україні. Разом із тим, виходячи з узагальнення існуючих попередніх досліджень, хотілося б наголосити на перспективності дев'яти наступних актуальних напрямків дослідження прав і свобод людини в Україні:

1. оптимізація широкого спектру соціальних прав і свобод людини та громадянина з метою їх наближення до реальних можливостей Української держави забезпечувати і гарантувати ці права;

2. запровадження юридичних механізмів реалізації системи прав людини т. з. «нового покоління» — права на мир, права на інформацію, екологічну та ядерну безпеку тощо;

3. удосконалення організаційно-правових форм і механізмів реалізації конституційних прав і свобод людини та громадянина, які можуть здійснюватися тільки колективно (права на вибори, референдуми, мирні збори, мітинги, походи і демонстрації, страйки тощо);

4. створення спеціальних законодавчих механізмів для забезпечення належної реалізації конституційних прав і свобод для людей зі спеціальним соціальним (біженці, переміщені та повернуті особи, особи без громадянства, трудові мігранти, особи, позбавлені волі в судовому порядку, особи з обмеженими можливостями) та віковим (діти, люди похилого віку), чи професійним (військовослужбовці) статусом;

5. узгодження змісту індивідуальних прав людини і громадянина з правами таких колективних суб'єктів, як народ України, національні меншини і корінні народи, територіальні громади, політичні партії, профспілки, громадські організації, релігійні общини тощо;

6. посилення юридичної відповідальності за порушення прав і свобод людини і громадянина та утвердження дієвих механізмів публічної юридичної відповідальності держави та її органів і посадових

осіб, за такі порушення;

7. наближення системи конституційних прав і свобод людини та громадянина до загальновизнаних міжнародних стандартів у цій сфері, з урахуванням положень Загальної декларації прав людини, Європейської конвенції з прав людини і міжнародних договорів України, ратифікованих в період з 1996 по 2013 роки;

8. запровадження магістерської підготовки фахівців у сфері правозахисної (а не лише правоохоронної) діяльності з метою забезпечення високопрофесійними кадрами відповідної кваліфікації органів державної влади і органів місцевого самоврядування, інститутів громадянського суспільства;

9. проведення системної освітньої та виховної правової роботи у сфері утвердження та забезпечення конституційних прав і свобод людини та громадянина з широкими верствами населення та створення з цієї метою постійно діючих «юридичних клінік» для людей тощо [6, с. 187-188].

Система прав і свобод людини та громадянина, що гарантується Конституцією України, розроблена з урахуванням міжнародних правових актів: Загальної декларації прав людини 1948 р., Міжнародного пакту про громадянські і політичні права 1966 р., Європейської конвенції про права і основні свободи людини 1950 р. Зважаючи на це, випадки можливого обмеження конституційних прав і свобод громадян України в основному відповідають вимогам зазначених міжнародно-правових документів. Обмеження інших конституційних прав людини з непередбачених Конституцією України мотивів і підстав є нелегітимним. Будь-який суб'єкт конституційного права, причетний до неконституційного обмеження прав людини, нестиме юридичну відповідальність за відповідну дію або поведінку.

Розвиток сучасного конституційного процесу, створення Конституційної Асамблеї та її Комісії з питань прав, свобод та обов'язків людини і громадянина засвідчили актуальність наукової і законодавчої розробки цієї проблеми. Права і свободи людини та громадянина, крім зазначеної профільної комісії, стали предметом аналізу реального стану справ та напрацювань пропозицій щодо їх конституційної модернізації і вдосконалення ще двох комісій: Комісії з питань конституційного ладу та порядку прийняття і введення в дію змін до Конституції України та Комісії з питань здійснення народовладдя.

Першим підсумком теоретичного аналізу сучасного конституційного стану забезпечення прав і свобод людини та громадянина і напрацювання пропозицій щодо їх подальшої конституційної модернізації стало проведення 20 березня 2013 року нашою комісією та Комісією з питань прав, свобод та обов'язків людини і громадянина під егідою Конституційної Асамблеї, Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Національної академії правових наук України, Київського національного університету імені Тараса Шевченка та інших установ міжнародної науково-практичної конференції «Права людини в сучасному світі» за участю керівництва Асамблеї, провідних вчених-правознавців України та вчених-експертів з Росії, Угорщини, Польщі, Білорусі та інших країн. На конференції було виголошено 2 програмні доповіді голів комісій «Права людини в Конституції України: підстави для роботи Конституційної Асамблеї над змінами та доповненнями» (В. Буткевич) та «Права і свободи людини і громадянина в конституційній системі України: вдосконалення механізму модернізації» (О. Скрипнюк) і ще 82 доповіді та виступи. Конференція викристалізувала основні тенденції та аспекти аналізу реалізації сучасних конституційних прав і свобод людини та громадянина в Україні та необхідність їх конституційної модернізації.

Комплексний аналіз розділів Конституції України, в яких закріплені права і свободи людини і громадянина та їх реалізації на практиці показав, що за час дії чинного Основного Закону особливо чітко виявились його недоліки в частині визначення та забезпечення прав і свобод людини та громадянина. Зокрема, світоглядно-методологічні засади їх конституційного закріплення та захисту суттєво відрізняються від тих, на які спрямовані обов'язкові для України міжнародні зобов'язання; положення про невідчужуваність, непорушність, гідність і неподільність основоположних прав і свобод людини, задекларовані у I розділі Конституції, нівелюються, а то й заперечуються змістом деяких статей її наступних розділів: Конституційний статус переважної більшості передбачених прав і свобод поставлено в залежність від їх подальшого законодавчого регулювання, чим виключається їх пряма дія; соціальні та економічні права сформульовано у такий спосіб, що вони залишаються суто декларативними, оскільки не забезпечені конкретними механізмами і гарантіями реалізації. Підстави можливих обмежень прав і свобод людини в Україні є значно ширшими від тих, котрі передбачені в міжнародних угодах, за якими держава взяла на себе зобов'язання; частина конституційних прав і свобод людини вже не відповідають науково підтвердженим реаліям. Ці недоліки можуть бути усунені або принаймні послаблені не тільки через трансформацію тих економічних, політичних і ду-

ховно-ідеологічних факторів, які їх глибинно зумовлюють, а й через покращення конституційного регулювання таких прав і свобод.

Вищезазначені причини зумовлюють необхідність конституційної модернізації правового статусу людини і громадянина в Україні. Її метою є розширення, змістовне збагачення й посилення реалістичності конституційно-правового статусу людини і громадянина. Передбачається, що конституційна модернізація здійснюватиметься за такими напрямками:

Посилення природно-правової обґрунтованості й універсалізація конституційних прав і свобод. Мова йде про забезпечення невід'ємності, непорушності, взаємозалежності, єдності та неподільності таких прав і свобод, а також про підвищення ступеня їх відповідності світовим стандартам.

Їх досягнення має реалізовуватись через надання конституційного статусу не передбаченим в Основному Законі правам і свободам, а також закріплення в ньому нових прав і свобод, які нині у Конституції взагалі відсутні, але деякі з них закріплені у міжнародних договорах, що ратифіковані Україною або принаймні закріплені в актах ООН чи актах європейських інституцій, ухвалених нею вже після прийняття Конституції України.

Постає необхідність приведення конституційного регулювання праволюднинної проблематики у відповідність з ратифікованими Україною міжнародно-правовими актами та використання їх термінологічних позначень прав і свобод в Конституції саме таких, що застосовується у цих актах.

Україна у своїй правовій системі, відповідно до ратифікованої нею Віденської конвенції про право міжнародних договорів, має надавати пріоритетного значення не тільки ратифікованим нею міжнародно-правовим актам, а й самій практиці їх застосування тими міжнародними органами, юрисдикція яких нею визнана.

Це дозволить зменшити можливість неоднозначного, подекуди навіть суперечливого, розуміння змісту основних конституційних принципів функціонування вітчизняної правової системи. Зокрема, принципу верховенства права у його співвідношенні з принципом законності, принципу субсидіарності в юридичному забезпеченні прав і свобод тощо.

Певна конкретизація змісту деяких прав, зокрема, зниження рівня абстрактності, декларативності у відповідних конституційних формулюваннях, заміна політико-декларативного викладу деяких статей на нормативно-правовий стануть можливими завдяки змістовному наповненню цих прав.

У процесі роботи над модернізацією слід провести оптимізацію правообмежень, скоротити й уточнити конституційні підстави можливих обмежень державою, її органами здійснення прав і свобод. У цьому плані перелік цих підстав необхідно привести до повної відповідності з їх міжнародно-правовими стандартами. Такі підстави не можуть бути більшими за кількістю і ширшими за обсягом, ніж ті, що закріплені у міжнародно-правових стандартах. У цьому ж аспекті доцільно було б включити до Конституції України беззастережну заборону дискримінації, а також посилання на таку підставу обмеження реалізації прав і свобод, як необхідність досягнення збалансованості їх реалізації з правами й правомірними інтересами інших суб'єктів та й усього суспільства загалом.

Велике значення має забезпечення системності та обґрунтованості послідовності у конституційному викладі прав і свобод. Ця вимога продиктована реальною значущістю прав і свобод у задоволенні потреб існування й розвитку людини, а також дотриманням єдиного наукового критерію їх класифікації.

В Основному Законі мають більш повно знайти відображення колективні права людей, тобто права національних меншин, дітей, інвалідів, іноземців та осіб без громадянства та інших соціальних груп.

Метою конституційної модернізації є уточнення носіїв прав і обов'язків, конкретизація кола суб'єктів прав, свобод та обов'язків в Основному Законі.

Йдеться також про посилення гарантованості прав. Варто було б зменшити кількість тих конституційних норм щодо прав і свобод людини та громадянина, здійснення яких є неможливим без попередньої законодавчої регламентації їх підстав і порядку. Це дозволить підвищити питому вагу тих норм, які зможуть мати справді пряму дію.

При закріпленні усіх прав і свобод, особливо економічних, соціальних, культурних — слід визначити позитивні обов'язки держави щодо забезпечення кожного з них. У розділах Конституції України варто більш конкретно визначити функціональні обов'язки державних органів, включаючи й Президента України та органів місцевого самоврядування стосовно забезпечення та захисту прав і свобод, а також можливість притягнення посадових осіб цих органів за порушення таких обов'язків не тільки до політичної, але й саме до юридичної відповідальності.

Конституційне законодавство має оптимізувати можливості людини звертатися до судових органів за захистом своїх прав, у тому числі — до Конституційного Суду України зі скаргою на неконституційність

положень окремих законів.

Основний Закон України мав би розширити конституційні можливості організацій громадянського суспільства. Мова йде про найбільш представницькі об'єднання профспілок і об'єднання правозахисних організацій, вплив на дотримання прав і свобод, а також контроль за реалізацією і притягнення державних посадовців до відповідальності за їх порушення.

Належне організаційно-правове забезпечення конституційних прав і свобод людини має передбачити наділення різноманітних інституцій з прав людини реальною незалежністю та достатньо широкими повноваженнями для виконання своїх функцій у цій сфері.

Права і свободи людини та громадянина є одним із головних і визначальних положень конституційного ладу. В оновленій Конституції в Розділі I «Засади конституційного ладу» виходячи з того, що норми цього розділу за своєю юридичною природою є нормами прямої дії в частині визначення прав і свобод Комісія Конституційної Асамблеї з питань конституційного та порядку прийняття і внесення змін до Конституції України пропонує затвердити, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека мають бути визнані найвищою цінністю, а не лише соціальною цінністю, як це зазначено у ст. 3 чинної Конституції України.

Також необхідно врегулювати питання щодо пріоритету міжнародних договорів України, насамперед присвячених правам і свободам людини, стосовно актів національного права.

У зв'язку з цим варто передбачити, що у випадках, коли міжнародний договір, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлює інші правила, ніж передбачені законом, то застосовуються правила міжнародного договору.

На доповнення до положень розділу I Конституції України щодо інституту громадянства пропонується перенести до цього розділу положення, що є засадничими для інституту громадянства України, згідно з якими громадянин України не може бути позбавлений її громадянства і права змінити громадянство, не може бути і вигнаний за межі України або виданий іншій державі.

Виходячи з концептуальних засад щодо обмеження прав і свобод людини виключно на конституційному рівні, у оновленому розділі I Конституції України доцільно закріпити положення про те, що заборони на політичну і діяльність мають визначатися тільки Конституцією України.

Наша комісія також вважає, що в оновленій Конституції України мають знайти ідеї пріоритетності прав людини у відносинах «людина — суспільство — держава» і встановлення обов'язку держави дотримуватись і захищати ці права; необхідність визначення засад дієвої системи забезпечення та захисту конституційних прав і свобод людини, гідних умов її життя; посилення засадничого значення соціальної екології в діяльності суспільства і держави в контексті забезпечення прав людини тощо. Їх закріплення свідчитиме про визначення цінності людини і гарантування державою її прав, демократичну цінність народовладдя, цінність для життєдіяльності людини екологічної безпеки.

Крім вищезазначених є й інші напрацювання і пропозиції у Конституційній Асамблеї щодо оптимізації прав і свобод людини та громадянина України. Так, Комісія Конституційної Асамблеї з питань здійснення народовладдя, наприклад, пропонує закріпити за громадянами право висувати кандидатів у Президенти, народні депутати України, депутати місцевих рад, сільських, селищних, міських голів, право брати участь у діяльності виборчих комісій та комісій з питань проведення референдумів, здійснювати спостереження за проведенням виборів та референдумів, а також проводити агітацію в порядку, визначеному законом. Передбачити активне виборче право у громадян, які належать до відповідних територіальних громад та мають право голосу.

Гарантувати громадянам, що належать до відповідних територіальних громад, ініціювання розгляду в органах місцевого самоврядування будь-яких питань, що входять до їх (органів) компетенції та надати право громадянам, що належать до територіальних громад, у кількості, визначеній законом, ініціювати на референдумі будь-яке питання, що належить до компетенції відповідного рівня місцевого самоврядування, в т.ч. і за ініціативою населення дострокове припинення повноважень виборних органів та посадових осіб місцевого самоврядування; визначити умови визнання місцевого референдуму таким, що відбувся; передбачити обов'язковість рішень, прийнятих на місцевому референдумі для всіх органів та посадових осіб відповідної територіальної громади, відсутності потреби у його затвердженні; закріпити право судового захисту права громадян ініціювати та проводити місцевий референдум у разі блокування такої ініціативи з боку органів та посадових осіб місцевого самоврядування.

Модернізація Основного Закону України в частині прав і свобод людини та громадянина, його гуманізація дозволить: розширити і змістовно збагатити конституційно-правовий статус людини і громадянина в Україні; підвищити реалістичність таких прав і свобод; привести рівень захищеності людини

до європейських стандартів; посилити формування і розвиток громадянського суспільства в контексті зростання його відповідальності за забезпечення прав і свобод людини; підвищити ефективність механізмів забезпечення та контролю за дотриманням прав і свобод людини; зобов'язати державу, її органи створювати належне ресурсне забезпечення дотримання таких прав і свобод; одне слово, — створити умови для прозорого і більш відповідального ставлення держави до її головного обов'язку — утвердження і забезпечення прав і свобод людини як найвищої соціальної цінності.

Використані джерела:

1. *Витрук Н.В.* Общая теория правового положения личности / Н.В. Витрук. — М.: Норма, 2008. — 448 с.
2. *Грабильников А.В.* Конституційне право громадян України брати участь в управлінні державними справами: проблеми теорії і практики: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.02 — «конституційне право; муніципальне право» / А.В. Грабильников. — К., 2006. — 18 с.
3. *Конституційне право України.* Академічний курс: підручник: [у 2 т.] / [за заг. ред. Ю.С. Шемшученка]. — К.: ТОВ «Вид-во Юридична думка», 2008. — Т. 2. — 800 с.
4. *Малишко В.М.* Конституційне право людини на свободу світогляду і віросповідання: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.02 — «конституційне право; муніципальне право» / В.М. Малишко. — К., 2005. — 18 с.
5. *Скрипнюк О.В.* Конституційні права та свободи людини в Україні: теоретико-методологічні, правотворчі та правозастосовні аспекти / О.В. Скрипнюк // Держава і право у світлі сучасної юридичної думки. Збірник наукових праць на пошану Юрія Сергійовича Шемшученка. До 75-річчя від дня народження. — К.: Юридична думка, 2010. — С. 182-191.
6. *Скрипнюк О.В.* Курс сучасного конституційного права України: [акад. вид.] / О.В. Скрипнюк. — Х.: Право, 2009. — 466 с.
7. *Совгиря О.В.* Конституційне право України: [навч. посіб.] / О.В. Совгиря, Н.Г. Шукліна. — К.: Юрінком Інтер, 2007. — 632 с.
8. *Україна в 2009 році: конституційний процес і перспективи країни.* Біла книга державної політики / [за заг. ред. Ю.Г. Рубана]. — К.: НІСД, 2009. — 224 с.
9. *Шляхтун П.П.* Конституційне право України: [підручник] / П.П. Шляхтун. — К.: «Освіта України», 2008. — 592 с.
10. *[Електронний ресурс].* — Режим доступу: <http://www.minjust.gov.ua/0/499>.

Скрипнюк О. В. Правовий статус людини і громадянина в Україні: проблеми конституційної модернізації на сучасному етапі.

Сприйняття міжнародних стандартів в галузі прав і свобод людини в Україні започаткувало конституційні основи становлення якісно нової системи утвердження та захисту прав і свобод людини. Основний Закон утвердив європейські принципи національного та міжнародного судового захисту прав і свобод людини. Підкреслюється, що модернізація Основного Закону України в частині прав і свобод людини та громадянина, його гуманізація дозволить: розширити і змістовно збагатити конституційно-правовий статус людини і громадянина в Україні; підвищити реалістичність таких прав і свобод; привести рівень захищеності людини до європейських стандартів; посилити формування і розвиток громадянського суспільства в контексті зростання його відповідальності за забезпечення прав і свобод людини; підвищити ефективність механізмів забезпечення та контролю за дотриманням прав і свобод тощо.

Ключові слова: Основний Закон, конституційні права, правовий статус людини і громадянина, європейські стандарти.

Скрипнюк А. В. Правовой статус человека и гражданина в Украине: проблемы конституционной модернизации на современном этапе.

Восприятие международных стандартов в области прав и свобод человека в Украине положило начало конституционным основам становления качественно новой системы утверждения и защиты прав и свобод человека. Основной Закон утвердил европейские принципы национальной и международной судебной защиты прав и свобод человека. Подчеркивается, что модернизация Основного Закона Украины в части прав и свобод человека и гражданина, его гуманизация позволит: расширить и содержательно обогатить конституционно-правовой статус человека и гражданина в Украине; повысить реалистичность таких прав и свобод; привести уровень защищенности человека к европейским стандартам; усилить формирование и развитие гражданского общества в контексте роста его ответственности за обеспечение прав и свобод человека; повысит эффективность механизмов обеспечения и контроля за соблюдением прав и свобод человека; обязать государство, его органы создавать надлежащее ресурсное обеспечение соблюдения таких прав и свобод и т. д.

Ключевые слова: Основной Закон, конституционные права, правовой статус человека и гражданина, европейские стандарты.

Skrypniuk O. The legal status of a person and citizen in Ukraine: problems of constitutional modernization at the present stage.

The perception of international standards in the field of human rights and freedoms in Ukraine launched a constitutional basis for the formation of a qualitatively new system of ratification and protection of human rights and freedoms. The Fundamental Law adopted the European principles of national and international judicial protection of human rights and freedoms. It is emphasized that the modernization of the Fundamental Law of Ukraine regarding the rights and freedoms of person and citizen, its humanization will: extend and substantially enrich the constitutional and legal status of a person and a citizen of Ukraine; enhance the realism of such rights and freedoms; bring the level of security of the person to the European standards; strengthen the formation and development of civil society in the context of the growth of its responsibility for ensuring human rights and freedoms; increase the effectiveness of mechanisms to ensure and monitor compliance with human rights and freedoms; oblige the state and its agencies to create the appropriate resource to enforce such rights and freedoms, and so on.

Key words: the Fundamental Law, constitutional laws, the legal status of a person and citizen, European standards.